

Torakat

JO
NESBØ

★
Johnny
Kniga

Jo Nesbø

TORAKAT

Suomentanut Outi Menna

★
Johnny
Kniga

COPYRIGHT © JO NESBØ 1998

PUBLISHED BY AGREEMENT WITH SALOMONSSON AGENCY

ALKUTEOS: KAKERLAKKENE

H. ASCHEHOUG & CO., OSLO 1998

SUOMENKIELINEN ENSIPAINOS 2009

The logo for Johnny Kniga, featuring the words "Johnny Kniga" in a stylized, handwritten script font. A small five-pointed star is positioned above the letter "y" in "Johnny".

JOHNNY KNIGA KUSTANNUS,
IMPRINT OF WERNER SÖDERSTRÖM CORPORATION,
PL 314 (KORKEAVUORENKATU 37), 00101 HELSINKI

ISBN 978-951-0-40928-2

PAINETTU EU:SSA

Thaimaan norjalaisyhteisöön liittyvän huhun mukaan norjalainen suurlähettiläs, joka menehtyi auto-onnettomuudessa Bangkokissa varhain 60-luvulla, murhattiin todellisuudessa erittäin hämärissä olosuhteissa. Huhua ei ole vahvistettu ulkoasiainministeriön taholta, ja ruumis krematoitiin heti kuoleman jälkeisenä päivänä ilman virallista ruumiinavausta.

Romaanin henkilöitä ja tapahtumia ei pidä yhdistää todellisiin henkilöihin tai tapahtumiin. Juoneen verrattuna todellisuus on aivan liian uskomaton.

Bangkok, 23. helmikuuta 1998

Valo vaihtui vihreäksi, ja autojen, moottoripyörien ja tuk-tuktaksien meteli kasvoi kasvamistaan, kunnes Dim näki Robertson Department Storen ikkunoiden tärisevän. Sitten jono lähti taas liikkeelle ja näyteikkuna pitkine, punaisine silkkihameineen hukui illan pimeyteen.

Hän ajoi taksilla. Ei täpötäydellä bussilla tai ruosteisella tuk-tukilla, vaan taksilla jossa oli ilmastointi ja jonka kuljettaja osasi pitää suunsa kiinni. Hän painoi päänsä niskatukea vasten ja yritti nauttia matkasta. Se sujui ongelmitta. Mopo huristi ohi, ja kyydissä istuva tyttö puristi punaista T-paitaa, jonka yläpuolella oli visiirillä varustettu kypärä, ja loi heihin tyhjän katseen. Pidä kiinni, Dim ajatteli.

Rama IV:llä taksi asettautui seuraamaan kuorma-autoa, joka sylki pakoputkesta niin paksua ja mustaa dieselkaasua, ettei rekisterikylttikään erottunut sen läpi. Ilmastointilaitteen suodattimen ansiosta pakokaasu jäähtyi ja muuttui melkein hajuttomaksi. Mutta vain melkein. Dim heilutteli hienovaraisesti kättään viestiäkseen kuljettajalle, mitä mieltä hän oli, ja kuljettaja vilkaisi peiliin ja vaihtoi kaistaa. Sekin sujui ongelmitta.

Hänen elämänsä ei ollut aina ollut sellaista. Hänen kotitalallaan oli ollut kuusi tyttöä. Siinä oli isän mielestä kuusi liikaa. Hän oli ollut seitsemänvuotias, kun he olivat yskineet keskellä keltaista pölyä ja vilkuttaneet vanhimmalle siskolle kärryjen rämistellessä sisko kyydissään pois päin ruskean kanaalin vartta myötäilevää maantietä pitkin. Sisko oli saanut mukaansa puhtaat vaatteet, junalipun Bangkokiin ja käyntikortin, jonka taakse oli kirjoitettu Patpongissa sijaitseva osoite, ja itkenyt valtoimenaan vaikka Dim oli vilkuttanut niin että käsi melkein irtosi. Äiti oli silittänyt Dimin tukkaa ja sanonut ettei se ollut helppoa, muttei oikeastaan niin kovin kamalaakaan. Ainakaan siskon ei tarvinnut ruveta

kwaiksi ja kierrellä talosta taloon, niin kuin äiti oli tehnyt ennen naimisiinmenoaan. Sitä paitsi Miss Wong oli luvannut pitää sis-kosta hyvää huolta. Isä oli nyökännyt, sylkäissyt mällin mustien hampaittensa välistä ja lisännyt, että baareissa asioivat *farangit* maksoivat hyvin tuoreista tyyppöistä.

Dim ei ollut ymmärtänyt mitä äiti tarkoitti kwailla, muttei halunnut myöskään kysyä. Hän tiesi tietenkin että kwai oli härkä. Heillä, samoin kuin useimmilla lähitilojen perheillä, ei ollut vaa- raan omaan härkään, joten he vuokrasivat kiertävän härän siinä vai- heessa kun riisipelto piti kyntää. Vasta myöhemmin hän sai tietää, että myös härän mukana seuraavaa tyttöä kutsuttiin kwaiksi, kos- ka tytön tarjoamat palvelut kuuluivat samaan hintaan. Sellainen oli maan tapa; hän toivottavasti kohtaisi maanviljelijän, joka haluaisi ottaa hänet vaimokseen ennen kuin hän tulisi liian vanhaksi.

Kun Dim oli viisitoistavuotias, hän oli eräänä päivänä kuul- lut isän kutsuvan häntä nimeltä tämän kahlatessa riisipellon poik- ki hänen luokseen hattu kourassa, taustalla paahtava aurinko. Hän ei ollut vastannut heti vaan oikaissut selkensä suoraksi ja katsonut kotitalon ympärillä kumpuilevaa vihreää maisemaa, sulkenut sil- mänsä ja kuunnellut punatulkkujen liverrystä puiden lehvistöis- sä sekä nuuhkinut eukalyptuspuiden ja kumipuiden tuoksua. Hän oli tiennyt, että hänen vuoronsa oli koittanut.

Ensimmäisenä vuonna heitä oli asunut neljä tyttöä samassa huoneessa, ja he olivat jakaneet keskenään kaiken: sängyn, ruoan ja vaatteet. Etenkin viimeinen kohta oli tärkeä, koska ilman hie- noja vaatteita ei saanut parhaita asiakkaita. Hän oli oppinut tans- simaan, hymyilemään ja näkemään miehistä, ketkä halusivat vain tarjota drinkkejä ja ketkä halusivat ostaa seksiä. Isä oli sopinut Miss Wongin kanssa etukäteen, että rahat lähetettäisiin kotiin, jö- ten hän ei nähnyt niistä juuri vilaustakaan ensimmäisten vuosien aikana, mutta Miss Wong oli tyytyväinen ja otti ajan mittaan ta- vaksi säästää osan palkasta Dimille.

Miss Wongilla oli syytäkin olla tyytyväinen. Dim oli ahke- ra ja asiakkaat ostivat paljon drinkkejä. Miss Wong sai olla iloi- nen siitä että hän oli yhä talossa, koska pari kertaa lähtö oli ollut todella lähellä. Eräs japanilaismies oli halunnut Dimin vaimok- seen mutta perääntynyt, kun Dim pyysi rahaa lentolippuun. Eräs amerikkalaismies oli vienyt Dimin mukanaan Phuketiin, lykän- nyt kotiinpaluutaan ja ostanut Dimille timanttisormuksen. Dim

oli pantannut sormuksen seuraavana päivänä miehen lähdön jälkeen.

Jotkut maksoivat huonosti ja haistattelivat hänelle, jos hän valitti siitä, toiset kantelivat Miss Wongille, jos hän ei suostunut kaikkeen mitä hänelle ehdotettiin. He eivät ymmärtäneet, että kun he olivat ostaneet hänet baarista, Miss Wong oli saanut omansa ja Dim oli sen jälkeen oman itsensä herra. Oman itsensä herra. Hän ajatteli punaista hametta näyteikkunassa. Äiti oli ollut oikeassa – se ei ollut helppoa, mutta ei oikeastaan niin kovin kamalaakaan.

Hän oli onnistunut säilyttämään viattoman hymynsä ja iloisen naurunsa. Miehet pitivät siitä. Kenties hänelle oli juuri sen vuoksi tarjottu työpaikkaa, josta Wang Lee ilmoitti Thai Rathissa nimekkeellä G.R.O. eli »Guest Relation Officer». Wang Lee oli pieni, melkein musta kiinalainen, joka piti motellia Sukhumvit Roadilla, ja motellin asiakkaat olivat pääosin ulkomaalaisia, joilla oli erikoisia toiveita, muttei niin erikoisia etteikö Dim olisi voinut toteuttaa niitä. Rehellisesti sanottuna hän piti työstä enemmän kuin siitä että joutui tanssimaan baarissa tuntikausia. Lisäksi Wang Lee maksoi hyvin. Ainoa haittapuoli oli pitkä työmatka hänen kotoaan Banglaphusta.

Kirottu liikenne! Jono seisoి taas, ja hän ilmoitti kuljettajalle nousevansa kyydistä, vaikka se tarkoitti että hänen olisi ylitettävä kuusi kaistaa ennen kuin hän pääsisi motelliin toiselle puolelle katua. Ilma kietoutui hänen ympärilleen kuin lämmin, kostea pyyhe, kun hän astui ulos taksista. Hän tähyili löytääkseen reitin tien toiselle puolelle käsi suun edessä, vaikka tiesi ettei se auttanut mitään, ettei Bangkokissa ollut tarjolla muuta kuin pakokaasujen kyllästämää ilmaa, mutta ainakaan hänen ei tarvinnut tuntea hajua.

Hän luikki autojen välistä, joutui väistämään pakettiautoa, jonka lava oli täynnä viheltäviä poikia, ja oli vähällä päästä eroon kengänkannoistaan Toyotan kiitäessä ohi tippaakaan varomatta. Sen jälkeen hän oli tien toisella puolella.

*

Wang Lee nosti katseensa, kun hän saapui tyhjään vastaanotto-alaan.

»Onko tänään hiljaista?» hän kysyi.

Wang Lee nyökkäsi yrmeästi. Hiljaisia iltoja oli ollut viimeisen vuoden aikana riittämiin.

»Oletko syönyt?»

»Olen», Dim valehteli. Wang Lee tarkoitti hyvää, mutta hänen ei tehnyt mieli takahuoneessa keitettyjä vetisiä nuudeleita.

»Joudut odottamaan vähän aikaa», Wang Lee sanoi. »Farang haluaa nukkua ensin, hän soittaa sitten kun on valmis.»

Dim ähkäisi.

»Tiedät hyvin että minun on ehdittävä kahdeksitoista takaisin baariin, Lee.»

Lee vilkaisi kelloa.

»Anna hänelle tunti aikaa.»

Dim kohautti olkapäitään ja meni istumaan. Vielä vuosi sitten Wang Lee olisi todennäköisesti heittänyt hänet ulos uhmakkaan äänensävyyn takia, mutta nyt mies tarvitsi kipeästi jokaista lanttia jonka onnistui ansaitsemaan. Hän olisi tietenkin voinut lähteä, mutta siinä tapauksessa koko reissu motellille olisi ollut turha. Sitä paitsi hän oli Leelle monta palvelusta velkaa, Lee ei ollut parittajana suinkaan pahimmasta päästä.

Kun Dim oli tumpannut kolmannen tupakan, hän huuhteli suunsa Leen kitkerällä kiinalaisella teellä ja nousi tarkistaakseen vielä kerran meikkinsä tiskin yläpuolella olevasta peilistä.

»Menen nyt herättämään hänet», hän sanoi.

»Mm. Otitko luistimet mukaan?»

Dim näytti laukkuaan.

Hiekka rapisi korkokenkien alla, kun Dim käveli matalien motellirakennusten välissä olevan tyhjän aukean poikki. Huone 120 sijaitsi perimmäisenä, hän ei nähnyt sen edessä autoa mutta ikkunat olivat valaistut. Mies oli ehkä jo hereillä. Kevyt tuulenviire nosti Dimin lyhyttä hametta, muttei tuntunut yhtään viileältä. Hän kaipasi monsuunia, sadetta. Samalla tavalla kuin hän viikkoja jatkuneiden tulvien, mutaisten katujen ja homeisten pyykkien jälkeen kaipasi taas tyyniä, kuivia kuukausia.

Hän koputti oveen varovasti, otti kasvoilleen ujon hymyn ja valmistautui esittämään kysymyksen: »*What is your name?*» Mitään ei kuulunut. Hän koputti uudestaan ja katsoi kelloa. Hän voisi luultavasti saada tingityksi hameen hintaa alaspäin muutamalla sadalla bahtilla, vaikka se olikin myynnissä Robertsonilla. Hän väänsi kahvaa ja huomasi hämmästyksensä, että ovi oli auki.

Mies makasi sängyssä mahallaan; hänen ensimmäinen ajatuk-
sensa oli että tämä nukkui. Sitten hän näki kirkkaankeltaisen pu-
vun selkämyksestä töröttävän sinisen, lasisena välkehtivän veit-
senkahvan. Jälkeenpäin on hankala sanoa, mikä kaikista päässä
pyörivistä ajatuksista hänen mielessään kävi seuraavaksi, mut-
ta yksi niistä oli joka tapauksessa se, että reissu Banglaphusta oli
sittenkin ollut turha. Vähän aikaa tuijotettuaan hän sai lopulta
äänihuulensa toimimaan. Huuto hukkui kuitenkin Sukhumvit
Roadilta kantautuvaan rekan äänekkääseen tuuttaukseen, kun se
joutui väistämään varomatonta tuk-tukia.

2

»Kansallisteatteri», nasaali ja uniselta kuulostava ääni ilmoit-
ti kaiuttimista juuri ennen kuin raitiovaunun ovet avautuivat ja
Dagfinn Torhus astui ulos raakaan, kylmään ja vielä sarastavaan
talviaamuun. Pakkanen nipisteli hänen vasta-ajeltuja poskiaan, ja
Oslon hämärässä neonvalaistuksessa hän erotti oman höyryävän
hengityksensä.

Oli tammikuun ensimmäinen viikko, ja hän tiesi että sää pa-
ranisi myöhemmin talvella, kun vuono jäätyisi kunnolla ja ilma
muuttuisi kuivemmaksi. Hän lähti kävelemään Drammensveieniä
ylöspäin ulkoministeriön rakennusta kohti. Hänen ohitseen ajoi
pari yksittäistä taksia, muuten kadut olivat lähes tyhjillään. Kel-
lo, joka hohti edessä olevan rakennuksen seinästä punaisena mus-
taa talvitaivasta vasten, näyttikin vasta kuutta.

Oven edessä hän otti esiin kulkukorttinsa. Kortissa luki »Vir-
ka: Toimistopäällikkö», ja tekstin alla oli kuva kymmenen vuot-
ta nuoremmasta Dagfinn Torhusista, joka tuijotti kameraan mää-
rätietoisesti metallisankaisten silmälasien kehystämällä katseella,
leuka eteenpäin työntyneenä. Hän veti kortin lukulaitteen läpi,
näppäili koodin ja työnsi auki raskaan Victoria Terrasselle johta-
van oven.

Kaikki ovet eivät olleet avautuneet yhtä helposti lähes kolme-
kymmentä vuotta sitten, kun hän oli tullut taloon töihin 25-vuo-
tiaana. »Diplomaattikoulussa», ulkoministeriön harjoittelukurs-
silla, hän ei ollut sulautunut joukkoon automaattisesti leveine
itämurteineen ja »maalaismaisine tapoineen», kuten yksi vuosi-

kurssin bærumilaispojista oli huomauttanut. Muut harjoittelijat olivat olleet valtiotieteilijöitä, ekonomeja ja juristeja, joiden vanhemmat olivat akateemikkoja tai poliitikkoja tai kuuluivat itse samaan ulkoministeriön aateisiin, johon jälkikasvukin oli hakeutumassa. Hän oli maanviljelijän poika, ja hän oli valmistunut Åsin maa- ja metsätaloustieteellisestä korkeakoulusta. Hänelle sillä ei ollut paljonkaan merkitystä, mutta hän tiesi että oikeanlaiset ystävät olivat tärkeitä tulevan uran kannalta. Samaan aikaan kun Dagfinn Torhus yritti opetella sosiaalisia koodeja, hän kompensoi puutteitaan tekemällä töitä sitäkin ahkerammin. Erilaisista taustoista huolimatta heille kaikille oli yhteistä se, että he hahmottivat vain hämärästi mitä he toivoivat elämältään. He tiesivät ainoastaan suunnan, johon oli tähdättävä: ylöspäin.

*

Torhus huokaisi ja nyökkäsi Securitas-vartijalle, joka työnsi hänelle lasi-ikkunan alta sanomalehden ja kirjekuoren.

»Oliko muuta...?»

Vartija pudisti päätään.

»Tulit ensimmäisenä kuten yleensäkin, Torhus. Kirjekuori on kansainväliseltä yhteyselimeltä, se toimitettiin viime yönä.»

Torhus näki kerrosta ilmaisevien numeroiden sammuvan ja syttyvän, kun hissi vei häntä rakennuksessa ylöspäin. Hän oli saanut päähänsä, että jokainen kerros symboloi tiettyä jaksoa hänen urallaan, ja kaikki kertautui siksi uusintana hänen mielessään joka aamu.

Ensimmäinen kerros oli harjoittelukurssin kaksi ensimmäistä vuotta täynnä pitkiä, sitoutumattomia keskusteluja politiikasta ja historiasta sekä ranskantunteja, jotka olivat olleet hänelle silkkaa kärsimystä.

Toinen kerros oli alueosastot. Hänet oli komennettu ensin kahdeksi vuodeksi Canberraan ja sen jälkeen kolmeksi vuodeksi Mexico Cityyn. Molemmat olivat sinänsä hienoja kaupunkeja, hänellä ei ollut mitään valittamista. Hän oli tosin merkinnyt ensimmäisiksi vaihtoehtoihinsa Lontoon ja New Yorkin, mutta ne olivat haluttuja kohteita, joten hän oli päättänyt olla pitämättä komennuksia takaiskuina.

Kolmannessa kerroksessa hän oli taas Norjassa, ilman luksusta ja asumistukia, jotka ulkomailla turvasivat elämän ikään kuin

järkevänä pidetyssä ylträkyläisyydessä. Hän oli tavannut Beritin ja Berit oli tullut raskaaksi, ja kun olisi ollut aika hakea uutta ulkomaankomennusta, toinen lapsi oli jo tulossa. Berit oli kotoisin samalta alueelta kuin hänkin ja puhui äitinsä kanssa puhelimes-
sa joka päivä. Hän oli päättänyt odottaa jonkin aikaa ja ruveta sen sijaan työn sankariksi; hän laati kilometrien mittaisia selvityksiä bilateraalisesta kaupankäynnistä kehitysmaiden kanssa, kirjoitti puheita ulkoministerille ja sai osakseen kehuja ylemmistä kerrok-
sista. Valtiokoneistossa ei ole yhtään osa-aluetta, jossa kilpailu oli-
si kehittynyt niin huippuunsa kuin ulkoministeriössä, missä hie-
rarkia on erittäin jäykkä. Dagfinn Torhus oli lähtenyt töihin joka
aamu kuin sotilas matkalla eturintamalle: pää etukenossa, selus-
ta vapaana ja valmiina tulittamaan heti kun joku osui tähtäimeen.
Aherrus oli tuottanut pari olalle taputusta, hän tiesi että hänet
»oli huomattu», ja hän oli yrittänyt selittää Beritille että voisi
luultavasti saada komennuksen Pariisiin tai Lontooseen, mutta
Berit oli ensimmäisen kerran heidän epädramaattisen avioliiton-
sa aikana asettunut poikkiteloin. Ja hän oli antanut periksi.

Niinpä vuorossa oli neljäs kerros ja lisää selvityksiä, oma sih-
teeri ja vähän parempi palkka ennen kuin hän teki nopean pyräh-
dyksen toiseen kerrokseen, henkilöstöosastolle.

Oli muuten erityisen hyvä asia päästä töihin ulkoministeriön
henkilöstöosastolle, koska sitä pidettiin yleensä merkinä siitä,
että tie hierarkiassa ylöspäin oli avoinna. Mutta jotain oli tapah-
tunut. Henkilöstöosasto käsitteli yhdessä aluetoimistojen kanssa
hakemukset eri ulkomaankomennuksille, eli työ vaikutti suoraan
toisten ihmisten urakehitykseen. Hän oli mahdollisesti kirjoitta-
nut nimensä väärään komennukseen – näyttänyt punaista valoa
henkilölle, joka oli siitä huolimatta päässyt ylenemään ja istui nyt
jossain hänen yläpuolellaan vetelemässä lähes näkymättömiä lan-
koja, jotka ohjasivat Dagfinn Torhusin ja muiden elämää ulkomi-
nisteriössä.

Hänen urakehityksensä oli nimittäin miltei huomaamatta tys-
säntynyt kokonaan, ja yhtäkkiä eräänä aamuna hän näki kylpyhuo-
neensa peilistä urallaan jämähäneen toimistopäällikön, verrattain
vaikutusvaltaisen byrokraatin, joka ei ikinä selviytyisi viidenteen
kerrokseen, ei nyt kun eläkkeelle jäämiseen oli enää vajaat kym-
menen vuotta aikaa. Ellei hän sitten onnistuisi kunnostautumaan
poikkeuksellisen näkyvästi. Poikkeuksellisessa näkyvyydessä oli

toisaalta se huono puoli, että se johti yleensä joko ylennykseen tai irtisanomiseen.

Kaikesta huolimatta hän jatkoi työntekoa kuten aina ennenkin, pyrkien pysymään askeleen mitan edellä muita. Hän saapui toimistolle joka aamu ensimmäisenä, niin että hän ehti lukea lehdet ja faksit kaikessa rauhassa ja tehdä omat johtopäätöksensä ennen kuin muut tulivat aamupalaveriin hieroen vielä unihiekkaa silmistään. Aivan kuin ylyrittäminen olisi ollut hänellä verissä.

Hän avasi työhuoneensa oven ja epäröi hetken ennen kuin syytytti valot. Epäröinnilläkin oli oma taustansa, tarina otsalampusta. Hänen harmikseen tarina oli vuotanut julkisuuteen, ja hän tiesi että se oli nykyään klassikko ulkoministeriön työntekijöiden keskuudessa. Monta vuotta sitten silloinen USA:n suurlähettiläs oli tullut joksikin aikaa Osloon ja soittanut Torhusille ani varhain eräänä aamuna kysyäkseen, mitä mieltä tämä oli presidentti Carterin yön aikana antamista lausunnoista. Torhus oli juuri tullut toimistolle eikä ollut lukenut sanomalehtiä eikä fakseja, joten hän oli jäänyt suurlähettiläälle vastauksen velkaa. Tämä oli tietenkin pilannut hänen päivänsä. Ja pahempaa oli vielä tulossa. Seuraavana aamuna suurlähettiläs oli soittanut juuri kun hän oli avannut sanomalehden ja kysynyt, miten yön tapahtumat vaikuttaisivat Lähi-idän tilanteeseen. Seuraavana aamuna vuorossa oli taas jotain muuta. Torhus oli änkyttänyt mitäänsanomattoman vastauksensa varautuneesti, tiedon puutteeseen vedoten.

Hän oli alkanut tulla töihin yhä aikaisemmin, mutta suurlähettiläällä tuntui olevan jokin seitsemäs aisti, koska puhelin soi aina heti kun hän oli istahtanut työpöytänsä ääreen.

Vasta kun hän oli sattumalta saanut tietoonsa, että suurlähettiläs asui pienessä Aker-hotellissa suoraan ulkoministeriötä vastapäätä, hän oli tajunnut mistä oli kysymys. Suurlähettiläs, jolla oli tunnetusti tapana herätä varhain, oli tietenkin huomannut että valot sytyivät Torhusin huoneessa aikaisemmin kuin missään muualla, ja halusi tehdä pientä pilaa tunnollisen virkamiehen kustannuksella. Torhus oli käynyt ostamassa otsalampun ja lukenut seuraavana aamuna sanomalehdet ja saapuneet faksit ennen kuin syytytti valot huoneeseensa. Hän oli jatkanut samaa rataa lähes kolme viikkoa ennen kuin suurlähettiläs oli lopulta antanut periksi.

Juuri nyt Dagfinn Torhus kuitenkin vähät välitti vekkulista suurlähettilästä. Hän oli avannut kansainväliseltä yhteyselimel-

tä saapuneen kirjekuoren, ja salakirjoituksella laaditun viestin de-
koodatussa versiossa, joka oli varustettu leimalla »ERITTÄIN
SALAINEN», luki ilmoitus joka sai hänet läikyttämään kahvia
pitkin pöydälle levitettyjä maakohtaisia muistiinpanoja. Niukka-
sanainen teksti jätti paljon tilaa mielikuvitukselle, mutta pääsisäl-
ttö oli suurin piirtein tämä: Norjan Thaimaan-suurlähettiläs, Atle
Molnes, oli löydetty bangkokilaisesta ilotalosta puukko selässä.

Torhus luki viestin vielä kertaalleen ennen kuin laski sen kä-
destään.

Atle Molnes, entinen kristillisen kansanpuolueen poliitik-
ko, entinen talouskomitean puheenjohtaja, oli nyt entinen elä-
män joka saralla. Uutinen oli niin uskomaton, että Torhus vil-
kaisi vaistomaisesti Aker-hotellille päin erottaakseen mahdollista
liikettä verhojen takana. Viestin lähettäjäksi oli tosin merkitty
Norjan Bangkokin suurlähetystö. Torhus kirosi. Miksi tämän piti
sattua juuri nyt, juuri Bangkokissa? Pitäisikö hänen ilmoittaa sa-
man tien Askildsenille? Ei, tieto kantautuisi tälle joka tapaukses-
sa ennemmin tai myöhemmin. Torhus vilkaisi kelloa ja nosti pu-
helimen kuulokkeen soittaakseen ulkoministerille.

*

Bjarne Møller koputti oveen varovasti ja avasi sen. Äänet neuvot-
teluhuoneessa vaikenivat saman tien, ja kaikkien kasvot kääntyivät
häntä kohti.

»Tässä on siis Bjarne Møller, poliisin rikososaston päällikkö»,
poliisimestari sanoi ja viittoi Mølleriä istuutumaan.

»Møller, tässä ovat valtiosihteeri Bjørn Askildsen pääminis-
terin toimistosta sekä toimistopäällikkö Dagfinn Torhus ulkomi-
nisteriöstä.»

Møller nyökkäsi, veti tuolin esiin ja yritti ujuttaa käsittämät-
tömän pitkät jalkansa ison, soikean tammipöydän alle. Hän muis-
teli nähneensä Askildsenin nuoret, siloposkiset kasvot televisios-
sa. Pääministerin toimistosta? Kysymys oli ilmeisesti jättiluokan
ongelmista.

»Hienoa että pääsit tulemaan näin lyhyellä varoitusajalla»,
valtiosihteeri sanoi ärrää sorauttaen ja rummutti pöytää sormil-
laan kärsimättömästi. »Hanne, selitä sinä nopeasti mistä me olem-
me keskustelleet.»

Møller oli puhunut poliisimestarin kanssa puhelimesta kak-

sikymmentä minuuttia aiemmin, ja häntä oli silloin enempiä selittelemättä käsketty saapumaan ulkoministeriöön viidessätoista minuutissa.

»Atle Molnes on löydetty Bangkokista kuolleenä, todennäköisesti murhattuna», poliisimestari aloitti.

Møller näki toimistopäällikön pyörittelevän silmiään metallisankaisten silmälasiansa takana, ja kun hän oli kuullut loput tarinasta, hän ymmärsi reaktion. Täytyi luultavasti olla poliisi ennen kuin saattoi todeta että mies, jolla löydettyessä törrötti veitsi selästä selkärangan vasemmalta puolelta niin että se oli lävistänyt sekä vasemman keuhkon että sydämen, oli »todennäköisesti» murhattu.

»Eräs nainen löysi hänet hotellihuoneesta...»

»Huora», silmälasipäinen mies keskeytti. »Hotalosta.»

»Olen ollut yhteydessä bangkokilaiseen kollegaani», poliisimestari sanoi. »Hän tuntuu järkevältä mieheltä. Hän on luvannut olla tapauksesta hiljaa jonkin aikaa.»

Møllerin ensimmäinen reaktio olisi ollut kysyä, minkä takia murhan julkistamista kannatti viivyttää – usein nopea uutisointi auttoi poliisia saamaan vihjeitä niin kauan kuin ihmiset vielä muistivat jotain ja jäljet olivat tuoreita. Jotenkin hänestä kuitenkin tuntui, että kysymystä olisi pidetty naiivina. Sen sijaan hän kysyi, kuinka kauan tämäntyyppisen asian arveltiin pysyvän salassa.

»Toivottavasti niin pitkään, että me ehdimme kehitellä hyväksyttävän version siitä mitä tapahtui», Askildsen sanoi. »Nykyinen versio ei nimittäin kelpaa.»

Nykyinen? Mølleriä hymyilytti. Todenmukainen versio oli siis käyty läpi ja hylätty kelvottomana. Suhteellisen tuoreena poliisi-osaston päällikkönä Møller oli tähän saakka onnekseen välttynyt olemasta liiaksi tekemisissä poliitikkojen kanssa, mutta hän tiesi että mitä ylemmäs järjestelmässä mentiin, sitä vaikeampi heittä oli pitää kurissa.

»Ymmärrän toki että nykyinen versio on epämiellyttävä, mutta mitä te tarkoitate sanoessanne, ettei se kelpaa?»

Poliisimestari katsoi Mølleriä varoittavasti. Valtiosihteri hymähti.

»Meillä on niukasti aikaa, Møller, mutta sovitaan että pidän teille silti pikaluennon käytännön politiikasta. Kaikki mitä sanon on tietenkin äärimmäisen luottamuksellista.»

Hän oikaisi automaattisesti kravattiaan. Møller muisteli nähneensä saman liikkeen televisiohaastatteluissa.

»Eli siis. Maassamme on ensimmäistä kertaa sodan jälkeen keskustajohtoinen hallitus, jolla on jonkinlaiset selviytymismahdollisuudet. Ei parlamentaarisin perustein, vaan siksi että pääministeristä on sattumoisin tulossa yksi maan vähiten epäsuosituista poliitikoista.»

Poliisimestaria ja valtiosihteeriä hymyilytti.

»Suosio lepää kuitenkin samalla hauraalla pohjalla, joka toimii pääomana kaikille poliitikoille, ja se pohja on luottamus. Tärkeintä ei ole olla sympaattinen tai karismaattinen, tärkeintä on nauttia kansan luottamusta. Tiedättekö te, miksi Gro Harlem Brundtland oli niin suosittu, Møller?»

Møllerillä ei ollut aavistustakaan.

»Ei siksi että hän olisi ollut poikkeuksellisen hurmaava persoonana, vaan siksi että kansa luotti siihen, että hän oli juuri se, joka hän uskotteli olevansa. Luottamus, se on avainsana.»

Kaikki nyökkäilivät pöydän ympärillä. Kysymys oli kaikesta päätellen perusasioista.

»Atle Molnes ja pääministeri olivat erittäin läheisiä sekä ystävyysuhteensa että poliittisten uriansa vuoksi. He opiskelivat yhdessä, etenivät puolueessa yhtä matkaa, taistelivat läpi uudistuksia puolueen nuorisjärjestössä ja jopa jakoivat asunnon keskenään tultuaan kumpikin nuorella iällä valituksi suurkäräjille. Molnes perääntyi vapaaehtoisesti askeleen taaksepäin, kun he olivat samalla viivalla puolueen kruununprinsseinä. Hän päätti antaa pääministerille täyden tukensa, ja näin välttyttiin kiusalliselta puolueen sisäiseltä valtataistelulta. Tästä syystä pääministeri on luonnollisesti ollut kiitollisuudenvelassa Molnesille.»

Askildsen kostutti huuliaan ja katsoi ulos ikkunasta.

»Molnes ei toisin sanoen olisi päässyt ulkoministeriön harjoittelukurssille ja suurlähettilääksi Bangkokiin, ellei pääministeri olisi vedellyt lankoja hänen puolestaan. Saattaa kuulostaa tuttavien suosimiselta, mutta tässä muodossaan se on työväenpuolueen toiminnan ansiosta yleisesti hyväksyttyä. Myöskään Reiulf Steenillä ei ollut ulkoministeriötaustaa, kun hänet nimitettiin Chilen suurlähettilääksi.»

Katse kääntyi takaisin Mølleriin, ja siinä erottui ilkeä pilke.

»Sitä tuskin tarvitsee korostaa, että luottamus pääministeriä kohtaan saattaa kärsiä, jos tulee ilmi että hänen ystävänsä ja puoluetoverinsa, jonka hän on henkilökohtaisesti määrännyt ulkomaankomennukselle, on löydetty *in flagranti*, ja vieläpä murhattuna.»

Valtiosihteeri siirsi kättään heilauttamalla puheenvuoron takaisin poliisimestarille, mutta Møller ei voinut hillitä itseään:

»Kenellä meistä ei olisi kaveria, joka on käynyt ilotalossa?»

Askildsenin hymy hyytyi aavistuksen, ja toimistopäällikkö, jolla oli metallisankaiset silmälasit, kakisti kurkkuaan:

»Tiedät nyt kaiken mitä sinun tarvitsee tietää, Møller. Ole ystävällinen ja jätä tilanteen arviointi meidän tehtäväksemme. Me tarvitsemme nyt jonkun huolehtimaan siitä, ettei tämän tapauksen tutkinnassa tapahdu... ikäviä käännteitä. Toivomme tietenkin, että syyllinen tai syylliset saadaan kiinni, mutta kaikki murhaan liittyvä on toistaiseksi pidettävä salassa. Maamme parhaaksi. Ymmärrätekö?»

Møller tuijotti käsiään. Maamme parhaaksi. Pidä turpasi kiinni. Hänen perheessään ei ollut koskaan osattu suhtautua oikein kieltoihin ja varoituksiin. Hänen isänsä ei ollut kohonnut ikinä urallaan konstaapelia korkeammalle.

»Kokemus on osoittanut, että totuuden salaaminen on usein hankalaa, herra toimistopäällikkö.»

»Pitää paikkansa. Minä olen ulkoministeriön edustajana vastuussa operaatiosta. Ymmärrätte varmasti, että kysymys on erittäin herkkäluontoisesta asiasta, jonka selvittämisessä Thaimaan poliisin on tehtävä yhteistyötä meidän kanssamme. Se että suur-lähetystö on mukana kuvassa antaa meille hiukan liikkumavaraa, diplomaattisen koskemattomuuden ja niin edelleen, mutta joudumme silti tasapainoilemaan ohuen nuoran varassa. Haluamme siksi lähettää sinne jonkun, jolla on laajaa kokemusta rikostutkinnoista ja kansainvälisestä poliisityöstä ja joka pystyy saavuttamaan tuloksia.»

Hän vaikeni ja katsoi Mølleriä, joka mietti mielessään, miksi hän mahtoi vaistomaisesti tuntea vastenmielisyyttä edessään istuvaa voimakasleukaista byrokraattia kohtaan.

»Me voisimme kasata tiimin, johon...»

»Ei tiimiä, Møller. Mitä vähemmän meteliä, sen parempi. Sitä paitsi poliisimestarinne on antanut ymmärtää, että kokonai-

sen ryhmän lähettäminen tuskin helpottaisi yhteistyötä paikallisen poliisin kanssa. Yksi mies.»

»Yksi mies?»

»Poliisimestari on jo ehdottanut erästä nimeä, ja meidän mielestämme ehdotus kuulostaa hyvältä. Mies on yksi teidän alaisistanne, ja kutsuimme teidät tänne saadaksemme kuulla teidän mielipiteenne hänestä. Poliisimestari on keskustellut Sydneyssä toimivan kollegansa kanssa, ja tämän mukaan mies kunnostautui siellä erinomaisesti viime vuonna Inger Holterin murhan tutkinnan yhteydessä.»

»Luin tapauksesta sanomalehdistä viime talvena», sanoi Askildsen. »Todella vaikuttavaa. Hänen täytyy olla sopiva mies meille, vai mitä?»

Bjarne Møller nielaisi. Poliisimestari oli toisin sanoen ehdottanut, että he lähettäisivät Harry Holen Bangkokiin. Poliisimestari oli kutsunut hänet paikalle vakuuttamaan, että Harry Hole oli parasta mitä poliisilaitoksella oli tarjota, täydellinen mies tehtävään.

Hän kiersi huonetta katseellaan. Poliitiikkaa, vaikutusvaltaa. Siitä pelistä hän ei ymmärtänyt hölkäsen pöläystä, mutta hän tiesi että kysymys oli tavalla tai toisella hänen tulevaisuudestaan. Hän oli juuri oivaltanut, että se mitä hän nyt tekisi tai sanoisi, saattaisi jatkossa vaikuttaa merkittävästi hänen uraansa. Poliisimestari oli tehnyt ratkaisun ehdottamalla nimeä. Luultavasti joku muu oli pyytänyt Holen lähintä esimiestä paikalle vakuuttamaan, että tämän pätevyys riitti. Hän katsoi poliisimestaria yrittäen tulkita naisen katsetta. Hole voisi tietenkin hoitaa homman kunnialla kotiin. Ja jos hän esittäisi eriävän mielipiteensä, eikö se saattaisi poliisimestarin hieman ikävään valoon? Hänen pitäisi ehdottaa tilalle toista nimeä, ja eikö hänen päänsä olisi silloin ainoana pölkkyllä, jos homma menisi pieleen?

Møller nosti katseensa poliisimestarin yläpuolella olevaan tauluun, josta Trygve Lie, YK:n pääsihteeri, katsoi häntä käskevästi. Myös Trygve Lie oli poliitikko. Hän näki ikkunasta matalalta paistavan talviauringon valossa kylpeviä kerrostalojen kattoja, Akershusin linnoituksen sekä tuuliviirin, jota hyytävän kylmät tuulenpuuskat tärisyttivät Hotelli Continentalin katolla.

Bjarne Møller tiesi olevansa taitava poliisi, mutta tämä oli jostain muuta, tämän pelin säännöt eivät olleet hänelle tuttuja. Mitä

hänen isänsä olisi neuvonut häntä tekemään? Tai no, konstaapeli Møllerin ei ollut koskaan tarvinnut työntää sormiaan politiikkaan. Mutta hän oli kuitenkin oivaltanut pelin hengen ja kieltänyt poikaansa pyrkimästä poliisikouluun ennen kuin oikeustieteen perusopinnot oli suoritettu. Sekä käsenyt häntä suorittamaan loput opinnoista poliisikoulun jälkeen. Hän oli tehnyt niin kuin isä sanoi, ja valmistujaisseremonian jälkeen isä oli taputellut häntä ylpeänä selkään, kunnes hänen oli täytynyt käskeä tätä lopettamaan.

»Hyvä ehdotus», Bjarne Møller kuuli sanovansa selkeällä, kuuluvalla äänellä.

»Hienoa», sanoi Torhus. »Halusimme kuulla mielipiteenne näin nopeasti siksi, että asialla on luonnollisesti kiire. Holen on jätettävä kaikki, mitä hänellä on tällä hetkellä työn alla, ja lähdettävä huomenna.»

No, ehkä tämäntyyppinen komennus on juuri sitä, mitä Hole tällä hetkellä tarvitsee, Møller ajatteli luottavaisesti.

»Pahoittelen, että joudumme viemään teiltä niin tärkeän miehen», Askildsen sanoi.

Poliisiosaston päällikkö Bjarne Møller joutui hillitsemään itsensä, jottei olisi purskahtanut nauruun.

3

He löysivät hänet Schrøderin kapakasta Waldemar Thranes gatelta, vanhasta ja arvokkaasta juottolasta, joka sijaitsi tienristeyksessä jossa Oslon itä- ja länsipuolet kohtasivat toisensa. Rehellisesti sanottuna Schrøder oli enemmän vanha kuin arvokas. Arvokkuus piili pitkälti siinä, että kaupunki oli katsonut viisaaksi rauhoittaa ruskean, pinttyneelle tupakalle haisevan ravintolasalin. Rauhoitus ei kuitenkaan koskenut asiakaskuntaa, levotonta ja sukupuuttoon kuolevaa ihmislajia, joka koostui vanhoista juopoista, ikuisista maatalousopiskelijoista ja väsähtäneistä hurmureista, joiden parasta ennen -päiväys oli mennyt jo aikaa sitten.

Poliisikonstaapelit näkivät pitkän hahmon istumassa vanhan Akerin kirkkoa esittävän maalauksen alla, kun avoimesta ovesta tuleva ilmavirta raotti hetkeksi paksua savuverhoa. Vaalea, lyhyeksi leikattu siilitukka sojotti pystyssä, ja kasvoja peittävässä

kolmen päivän sängessä erottui häivähdyks harmaata, vaikkei mies voinut olla iältään kolmeakymmentäviittä vuotta vanhempi. Hän istui yksin, selkä suorana ja purjehdustakki päällä, ikään kuin valmiina lähtemään hetkenä minä hyvänsä. Aivan kuin pöydällä odottava oluttuoppi ei olisi ollut hänelle ajanvietettä vaan tehtävä, joka oli pakko suorittaa.

»Meille kerrottiin, että löytäisimme sinut täältä», vanhempi konstaapeli sanoi ja istuutui pöytään Holea vastapäätä. »Minä olen ylikonstaapeli Waaler.»

»Näettekö tuon miehen tuolla nurkkapöydässä?» Hole sanoi katsettaan nostamatta.

Waaler kääntyi ja näki iäkkään, langanlaihan miehen, joka tuijotti punaviinilasia ja huojuutteli itseään edestakaisin. Mies näytti siltä kuin hän olisi palellut.

»Häntä kutsutaan viimeiseksi mohikaaniksi.»

Hole nosti päätään ja hymyili leveästi. Hänen silmänsä olivat kuin kaksi sinivalkoista marmorikuulaa keskellä punaisten verisuonten verkostoa, ja hänen katseensa oli kiinnittynyt jonnekin Waalerin paidanrintamuksen tietämille.

»Merisotilas», hän sanoi huolellisesti artikuloiden.

»Joitakin vuosia sitten heitä pyöri täällä kuulemma paljonkin, mutta nyt ei ole enää montaakaan jäljellä. Tuon tyyppin alus räjähti sodassa kahdesti. Hän luulee olevansa kuolematon. Viime viikolla löysin hänet nukkumasta lumikinoksessa Glückstadsgatalla ravintoloiden sulkemisajan jälkeen. Katu oli autio ja pilkkopimeä, ja ulkona oli kahdeksantoista astetta pakkasta. Kun olin ravistellut hänet hereille, hän vain katsoi minua ja käski minun painua helvettiin.»

Hole nauroi.

»Kuulehan, Hole...»

»Menin hänen pöytänsä luokse eilen illalla ja kysyin, muistiko hän mitä oli tapahtunut, minähän siis käytännössä pelastin hänet jäätymästä kuoliaaksi. Tiedättekö mitä hän vastasi?»

»Møller haluaa että menet hänen luokseen, Hole.»

»Hän sanoi olevansa kuolematon. 'Pystyn elämään ei-toivotuna merisotilaana tässä paskamaassa', hän sanoi. 'Mutta jo on helvetti, kun edes Pyhä Pietari ei suostu olemaan missään tekemisissä minun kanssani.' Kuulitteko? Edes Pyhä Pietari...»

»Meille annettiin käsky hakea sinut kamarille.»

Uusi puolen litran tuoppi kolahti pöydälle Holen eteen.

»Voisin maksaa nyt, Vera», hän sanoi.

»280», tarjoilija vastasi joutumatta tarkistamaan summaa muistiinpanoistaan.

»Herrajumala», mutisi nuorempi konstaapeli.

»Pidä loput, Vera.»

»Vau. Kiitos.» Tarjoilija oli poissa.

»Kaupungin parasta palvelua», Harry selitti. »Aina ei tarvitse edes huijota molemmilla käsillä, ja he näkevät silti.»

Waaler luimisti korviaan niin että iho kiristyi otsalla, jossa kiemurteli paksu, sininen verisuoni.

»Meillä ei ole aikaa kuunnella sinun kännisiä jorinoitasi, Hole. Ehdotan että jätät väliin viimeisen...»

Hole oli jo kohottanut tuopin varovasti huulilleen ja ryhtynyt juomaan.

Waaler nojautui eteenpäin ja yritti olla korottamatta ääntään: »Tiedän sinusta kaikenlaista, Hole. Enkä pidä sinusta. Minun mielestäni sinulle olisi pitänyt antaa potkut jo aikoja sitten. Juuri sinunlaisesi tyypit ovat syyppäitä siihen, että ihmisten luottamus poliiseja kohtaan kärsii. Mutta me emme tulleet tänne siksi. Me tulimme hakemaan sinua. Pomo on kiltti mies, ehkä hän antaa sinulle vielä yhden mahdollisuuden.»

Hole röyhtäisi, ja Waaler perääntyi tuolissaan.

»Mahdollisuuden mihin?»

»Mahdollisuuden näyttää, vieläkö sinusta on johonkin», nuorempi konstaapeli sanoi koettaen hymyillä poikamaisen veikeästi.

»Antakaa kun näytän, onko minusta mihinkään», Hole hymyili, nosti tuopin huulilleen ja kallisti päätään taaksepäin.

»Älä helvetissä, Hole!» Waalerin naama muuttui punaiseksi heidän katsellessaan vierestä, kuinka aataminomena nousi ja laski Holen ajelemattomassa kaulassa.

»Oletteko nyt tyytyväisiä?» Hole kysyi ja asetti tyhjän tuopin eteensä pöydälle.

»Meidän tehtävämme...»

»...ei kiinnosta minua pätkäkään.» Hole napitti purjehdustakkinsa. »Jos Møllerillä on jotain asiaa, hän voi soittaa minulle tai odottaa kunnes tulen huomenna töihin. Nyt minä lähden kotiin ja toivon, etten näe teidän naamojanne seuraavaan kahteen toista tuntiin. Hyvät herrat...»

»Jo Nesbøn *Torakat* on lähes
täydellinen rikosromaani.»

– Keskisuomalainen

★
*Johnny
Kniga*

ISBN 978-951-0-40928-2

kl 84.2 HARRY HOLE #2

WWW.JOHNNYKNIGA.FI

9 789510 409282